

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dissertatio Theologica de Viribus humanae naturae

Hafenreffer, Matthias

Faber, Friedrich

Tubingae, 1610

VD17 VD17 23:324532Z

[Vorwort]

[urn:nbn:de:bsz:31-128758](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128758)

ILLVSTRISSIMO

& Celsissimo Principi ac Domino:

D. N. PHILIPPO II.

DUCI STETINI POMERANIÆ,

Cassubiorum & Vandalorum, Principi Rugiæ, & Comiti

Gutzkoviæ, Domino in Lavenburg & Burthovv.

Domino suo Clementissimo

Gratiam & pacem Iesu Christi precatur.

Vlti verè pii, Illustrissime, Celsissimeq; Princeps, Domine Clementissime, perosi omnem actum annorum suorum, hoc de se testimonium dixerunt; quòd æternam vitam, & divinæ gloriæ visionem optent: Dei agnitionem laudent; eamq; omnibus bonis suis præferant. Huiusmodi pia piorum vota, sunt reparata Spiritus divini flammæ, quæ hominem in agnitione Dei

conditum esse, abundè satis attestantur. Accedit vox suavissima Christi, qui Dei Consiliarius, quàm aptè agnitio Dei, & futura beatitas, omnibus partibus suis consentiant, ex sinu Patris enarravit. Hec est, inquit vita æterna ut agnoscat te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Quæ Salvatoris verbatim saluberrimæ suavitatis & suavissime salutis præbent aquam, ut omnes verè Christiani, haut parum dulcedinis, inde percipiant. Ecquis igitur Dei cognitionem non exoptaret? quis non laudaret? quis non omnibus bonis suis præferret? Exeat hinc, & pereat Epicuri emulus, qui ad popinam dentibus, & ventre, & ore non contentus, oculis quoq; gulosus, huius sæculi voluptate, quasi æstro percitus, Spiritualia futuri sæculi gaudia ne assisfecerit. Beluinus ejusmodi affectus quantoperè detestandus est, tantò re-
Elius fideles in sublimitate æternæ gloriæ pondus, non, quæ videntur, sed, quæ non videntur, contemplantes, ad Dei cognitionem piè aspirant. Quippe omnes sani homines, vel lege natura sibi persuaferunt & perhiberunt, id maxime cognoscendum, q. sublimius. Quod a sublimitatis fastigiū Deus non exuperat?

Colos. 3. 10.

Ioh. 17. 3.

Ioh. 4. 14.

2. Cor. 4. ult.

EPISTOLA

Exod. 33. v. Profectio, appetere Dei noticiam debemus, optare possumus: faciem divinae gloriae contemplari, & comprehendere deficiamus. Sane ita est. Non nihil annitimus, ut enitiamur: Quo verò ductore utimur? ut perficiamur. Dicam: Invisibilia de Deo per creaturam visibilem manifestari, ex Apostolo

Rom. 1. 20. id, quod ibi de facie ad faciem, sepositis jam aliis creaturis, unicum in hominem oculos nostros defigamus, ut hanc creaturam; subministratum hoc lucis divinae speculum intuentes. Dei gloriam contemplari: mystica & subtiliora, admirari queamus. Hoc in Dei creatoris speculo, imago est duplex. Terrestris: Caelstis. Terrestris quae etiam animalis dici potest, quae, ex terrestri Luce naturali cuiusvis sane mentis homini connata, patet, umbram refert geminam. Altera harum ignobilior & terrea, est Corpus; altera nobilior & ignea, est Anima. Corporis optima structura, indicat Opificis optimam naturam? In Corpore membrorum elegantia, notat conditoris immensam prudentiam. In corpore nervorum, musculorum, venarum, arteriarum harmonia, & subtilis proportio demonstrat, in factore Deo iudicii divini & voluntatis consensionem simplicissimam. Anima, pars ignea & subtilior, divini Spiritus radius, Spiritualem Dei gloriosi refert essentiam, & admirandam creatoris ostendit sapientiam. Quid ipsa hominis ratio? naturam in Deo, & sydereo & quovis splendore caelesti fulgentiorem, commendat. Quid animula, quae etiamnum labe corporis, & sordibus sensuum quasi obrupta, primae illius puritatis subilientes quosdam igniculos commonstrat? Opificis Iehova purissimam simplicitatem, & ab omni lentoris contagio secretam, haec ortus sui vestigia altere retinens, clarè demonstrat.

Rom. 2. 8. Quid conscientia stimuli? divini iudicii particulae sunt: etiam in perfrecte frontis hominibus cogitationes inter se invicem accusantes. Tegi scilicet urens illa flamma potest, non extinguit: premi illa virtus potest, non opprimit. Tanta est excellentia creaturae! quanta praeeminentia creatoris? Tanta hominis dignitas! quanta Dei erit majestas? Tanta flamma Spiritus finiti! quantus splendor Spiritus infiniti? Imò in maximis ignorantie tenebris has primi ignis scintillantes reliquias humana mens prodit: quosnam divina mens, (quae recti iudicii, recti consilii, fons & fcaturigò) splendidissimos, quibus omnia circumfunduntur, creata, emittet radios? Maxime si speculum hoc nostrum ex sordido naturae depravatae lumine, ad clarissimam divini verbi lucem protraxerim, oculis spiritui & gratiae Dei depurgatis, inspicatur. Etenim, quicquid hactenus vidimus, & quicquid de Iehova cognovimus, coniage caccitatis carnalis infectum est: at tamen, quum usilem,

D E D I C A T O R I A .

jucundamq; in intellectu nostro de Deo pariat cognitionem, hae meditatio nostra, ut utilis & jucunda; iam de imagine terrestri, ex terreis natura principis desumpta, nobis sufficiat. Verum cognitio Dei salutaris, & gloriosa, ex imagine caelesti promanat. Coelestis itaq; iam succedat, imago, qua Spiritualis dicitur. Hec est illa, qua revelatur ex sinu Patris, quam offerre visui nostro igniculi naturales nequaquam possunt! Hec est illa species representata, quam ex verbo Dei, Spirituali & caelesti lucerna, unice intellectuam apprehendimus! Hanc nobis, Codex Sacer talibus lineamentis effigiatam proponit: Homo ad imaginem & similitudinem Dei conditus est. Primus homo in sanctitate unitatis, & veritate sanctitatis, in iustitia secundum Deum creatus est. Ecce! Homo sanctus; homo verus; homo iustus. Quidni maxime creator sanctissimus? verissimus? iustissimus? Quot enim pars sanguis infinitum finito, increatum creato; tot prae, & tantum, praecellit hominis sanctitati. Dei sanctitas; hominis veritati, Dei veritas; hominis iustitia, Dei iustitia. Humana gloria laudabilis; divina admirabilis; humana sensibilis; divina incomprehensibilis; humana iustitia astimabilis; divina ineffabilis. Homo Dominus animantium: Deus dominator dominantium. Homo animantium naturas intelligit, nomina imponit: Deus, ut homo possit, eidem spiraculum vitae inspiravit: formas omnibus animantibus impressit: omnia animalia creavit. O eximiam iudicii humani concreati perspicacitatem! O immensam sapientiam divinam profunditatem! Illibata hominis primi castitas: Invariata divinae mentis sanctitas. Omnium affectuum sensuumq; consentiens in primo homine puritas: Simplicitissima voluntatis in Deo unitas. Optima in homine voluntatis sanitas: Perfectissima in Deo libertas. Itane? mens pia & fidelis, Deum creatorem tuum, omnipotentem, sanctissimum, verissimum, iustissimum, dominum gloriosissimum, sapientissimum, castissimum, purissimum, liberrimum, duce Scriptura, ex homine (unica ac creatura) ejusq; intuitu, discis & percipis? Nunquid egregia nostri, cum Dei noticia, affinitas? Nonne major & verè Christiana ex tali nostri ipsius contemplatione, & cognitione utilitas? Sat scio, fidelis homo non negabit: quin & uberem intelligentiam sine hac cepta meditatione perrexerit, inventurus sit. Quippe referente Scriptura Sacra, gloriam concreatam homo primus perdidit: cognitionem Dei, in qua creatus erat, amisit. Vnde homines iusti inobedientes, facti sunt iniusti. Deus creando fecit hominem mundum: homo mundus prevaricando fecit se immundum. Quam ob malitiam Iehova iratus, quem creando fecerat immortalem; puniendo declaravit mortalem. Itaper peccatum Mors intravit. Per iram, peccatum (stimulus mortis)

Matth. 16. vers. 17.
Gen. 1. 26.
Eph. 4. 24.
Gen. 1. 28.
Apocal. 17. 14.
Gen. 2. 20.
Gen. 2. 7.
Rom. 5. 19.
Gen. 3. 7.
Rom. 5. 12.
1. Col. 15.
56.

EPISTOLA

- Rom. 4. 15. *victoriam de omnibus Adami posteris reportavit. Sic quoque iratum Deum cognoscimus: ira de omne plagas, peccati poenam, omnes nos ex carne prognati, quotidie sentimus: hinc nulla nulla amplius in viribus nostris divina legis obedientia: Et tamen apud Deum iustissimum inobedientia et mali vindicta. Lethalia haec sunt vulnera mortis: adeo factus est homo miserima sortis: adeo homo superatus a peccato, et iniustus a captivus factus est, ut iustitia servus fieri, nec ex se velit, nec unquam, quocumque etiam nixu a malo liberari possit. Quamobrem opus habet Medico: imò is ipse, qui ex iustitia puniendo infligit mortis plagas, ex misericordia sanctorum gratia, peccatores ex iniustitia lacu educit ad regnum iustitiae. Ipse*
- Ephes. 2. 5. *Deus ex gratia remittit peccata, et vult omnium misereri. Ecce Deum esse misericordem cognoscimus: qui tamen misericors est, etiam est, manetque iustissimus. Qua de causa in filio suo, etiam antequam fundamenta mundi iacta sunt, elegit homines. Is ipse filius quotquot Christum receperunt, eis dedit potestatem filios Dei fieri. Sic omnia dicuntur ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Iesum Christum, eumque, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficiemus iustitia Dei in ipso. Vigore huius decreti, Deus in plenitudine temporis misit eundem filium natum ex muliere. Filius aeternus non est. Character substantiae Dei, descendit de Caelo: habitu inventus ut homo, in forma servi apparuit: nobis factus similis, tentatus per omnia: obediens factus usque ad mortem crucis; ut per eius iustitiam et obedientiam nos salvi facti. liberati a servitute peccati, et male ditione legis, novis novae gratiae viribus et dotibus instructi, Deo servire possimus. Haec et similia omnia quae haecenus occasione data ex reparatione hominis, praecunte Scriptura percepimus, quisquis equalitate ponderat, is ad summum mysticae scientiae Spirituales assurgit fastigium; quibus mysteriis additur et hoc: filius Dei, Deus et homo, Deus reconciliator, vocat homines, et colligit ministerio Spiritus Sancti, quo ob signati adoptantur in filios Dei, et sanctificantur. Quoniam Spiritus reddit hominibus doctis*
- Rom. 8. v. 15 & 16. *gratiae amissas, iustitiam, sanctitatem, et veritatem: dono fidei instruit; quo operari in operibus Spiritualibus, et ipsi Spiritui inhabitanti cooperari valeant. Hunc Deum hominis Sanctificatorem aequè agnoscere debemus.*
1. Cor. 6. 19. *Is enim opus bonum Sanctificationis, quod coepit in renatis, perficere vult usque in diem Iesu Christi. Tunc temporis homo ab omni macula carnis depurgatus, ab omni vitii lentore pure liberatus, purissimus, in iustitia, veritate et sanctitate perfectus futurus est. Quae Dei infinita et abscondita beneficia in verbo ita patefacta, summam Dei perfectionem, Deum*
- Phil. 1. v. 6. *patrem*

D E D I C A T O R I A.

patrem Creatorem: Deum filium Redemptorem Spiritum Sanctificatorem; & cuiusq; persona divine virtutes, ac infinita excellentie dotes nobis reddidere tam illustres, ut fateantur & perpetuo optent omnes verè Christiani, ac exoptent: Vtinam rectè & sufficienter humanam naturam, tam illustre divine essentia speculum, intueri possimus! Magna & utilis est optio: major & salvifica optionis intentio: maxima & gloriosa intentionis ultima perfectio. Cujus optionis, intentionis, & perfectionis suavitate ego allectus hanc de natura humana viribus, juxta normam salutis nostræ, institutam contemplationem aggredi volui. Conatus meo presentis, utpote pio & Christiano, licet augustissimum verbi divini non desit munimentum; attamen ut in ipse humanum quoq; contra obtrectatores, inveniat emolumentum, patrocinium humanum mihi querendum est. Quod ipsum beneficium, à nullo alio homine rectius petere volui: à nullo tam promptè impetrare me posse semper credidi: ac deniq; apud nullum, hoc maxime seculo, commodius querere debui, quàm apud V. Illustriss. Principes, Domine Clementissime, Celsitudinem. Vestrum generosissimum pietatis, ac illustrissima clementia affectum compello. Vestram augustissimam tutelam precibus humillimis, huic meo Sacri studii tentamento, quæro, imploro & impetrare cupio. Quemadmodum autem, hanc petitionem summa extorsit necessitas ita ad humillimum erga Patrem Patriæ obsequium cogit ipsa pietas; quum ipse Iehovah Princeps populi, Deos appellatæ, ut summo honoris titulo, officii maiestatem exornaret ac propalaret. Dei hæc vox cor meum ferit, meq; totum ad cultum humanum summum summa cum subiectione præstandum, adeo usq; impellit, ut eum ipsum meum humillimæ reverentiæ affectum, me contestatum reddere posse, ex animo gestiam. Quod minus aptè possim magnæ tenuitatis est: quod tanto Principe dignum obsequii *συμβολον* non inveniam, infortunis: quod tamen aliquid attentare coner, humillimæ & debite gratitudinis est. Magna quippe V. Celsitudinis, & publica exstant beneficia, præsertim in parentem meum venerandum senem D. Iacobum Fabrum, quem V. Cels. singulari & pia clementia, in summo hoc senio fovet, cui totius Pomeraniæ Orientalis Ecclesiasticam inspectionem demandavit, & pietatis ministerium administrandum, ac dirigendum commisit. Quapropter Illustriss. Princeps, Domine Clementissime, V. Celsitudini presentem hanc meam dissertationem Theologicam pro mea tenuitate, ex fundamento salutis nostræ collectam atq; conscriptam commendo & offero, qui labor exiguus, ut V. Celsitudini sit acceptus, opto rogòq; simul ac humiliter oro, ne Illust. V. Clementia meū studium, me meosq; clementer fovere & promovere dedignetur, quin & clementiss. amorē, quem erga parentē meū, aliosq; bonos concepit, in me quoq; meaq; studia deriveret

Ego

Psal. 81. 1.

EPIST. DEDIC.

Ego quicquid in me est, precibus assiduis apud Iehovam omnis boni largitorem, hoc totus ago, quo Celsitudo V. cum tota illustrissima domus Pomoranica familia, in omni felicitatis affluentia & benedictione, patria nostra diutissime præsist, ac tandem pro divino beneplacito vincat, atq; in thronum Patris celestis evehata, cum Christo Domino glorioso, gloriose triumphet & letetur Amen. Tubinga Charitatorum Cal. Februarii. Anno, HoMo agnitione Del perficli Vr.

V. Illustrissimam Celsitud. humil-
limè colens

Fridericus Faber.

Differ.